

Sabiedriskās domas aptaujas par iedzīvotāju informētību eiro ieviešanas jautājumos

Iepirkuma Id.Nr. FM2012/34

Latvijas iedzīvotāju aptauja
02/2014

- Informācija par pētījumu
- Kopsavilkums
- Galvenie rezultāti
 - Attieksme pret eiro ieviešanu
 - Sabiedrības priekšstati
 - Ietekme uz cenām
 - Pārejas procesa vērtējums
 - Iedzīvotāju informētība
 - Informācijas svarīgums
 - Komunikācijas kampaņa
 - Eiro lietošanas neērtības, neskaidrības
- Izlases raksturojums

Informācija par pētījumu

Pētījums

"Sabiedriskās domas
aptaujas par Latvijas
iedzīvotāju informētību
eiro ieviešanas
jautājumos "
(FM2012/34)

Latvijas iedzīvotāju
kvantitatīvā aptauja
2014.gada februāris

Izpildītājs:
SIA „FACTUM”
Tērbatas iela 53-6
Rīga LV-1011
www.factum.lv

- Uzdevumi – noskaidrot sabiedrības informētības un zināšanu līmeni par eiro ieviešanu Latvijā un uzraudzīt komunikācijas pasākumu efektivitāti
- Metode – kvantitatīva aptauja, izmantojot tiešās intervijas respondentu dzīvesvietās
- Mērķa grupa – Latvijas iedzīvotāji vecumā no 15 gadiem
- Aptaujas laiks – 08.02.2014. - 25.02.2014.
- Izlase – vairākpakāpju stratificēta izlase atbilstoši iedzīvotāju skaitam statistiskajos reģionos un administratīvajās vienībās, 1000 respondenti (102 izlases punkti)
- Datu analīze – dati svērti pēc statistiskā reģiona, dzimuma, vecuma un galvenās ģimenē lietotās valodas atbilstoši jaunākajiem pieejamiem statistikas datiem

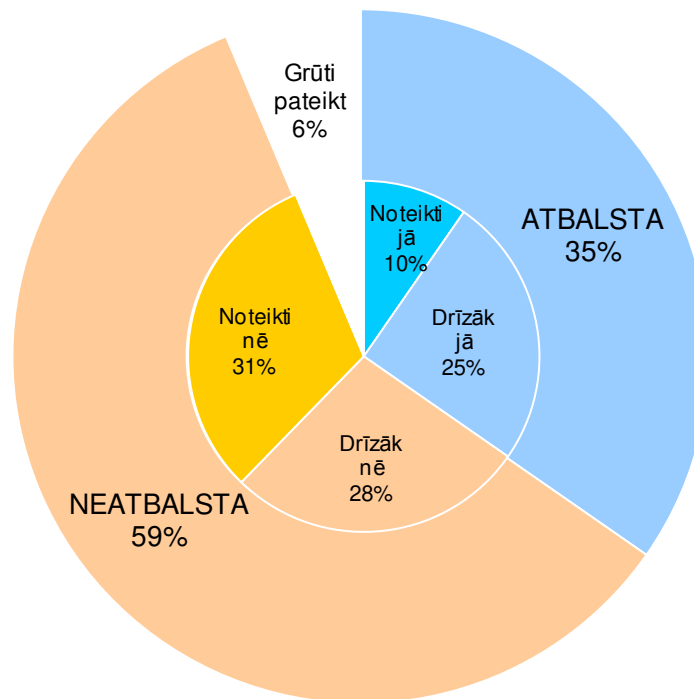
- 2014.gada februārī, mēnesi pēc eiro ieviešanas, 35% iedzīvotāju uzskata, ka pāreja uz eiro no 2014.gada 1.janvāra bija pareizs lēmums. Salīdzinot ar pagājušā gada nogali sabiedrības atbalsts ir samazinājies (2013.g. decembrī 41% iedzīvotāju atbalstīja pāreju no lata uz eiro, novembrī un oktobrī 39%, septembrī 40%, jūlijā 36%, aprīlī-maijā 38%).
- 59% iedzīvotāju uzskata, ka Latvijai nevajadzēja pāriet uz eiro (2013.g. decembrī 50% iedzīvotāju neatbalstīja pāreju uz eiro, periodā no septembra līdz novembrim 51-54%). Tikai 6% aptaujāto respondentu nav noteikta viedokļa šajā jautājumā.
- Iedzīvotāji ir skeptiski vērtējot, kā pāreja uz eiro ietekmēs pašu un ģimenes labklājību – 53% sagaida negatīvu ietekmi uz ģimenes labklājību, 29% cer uz pozitīvu ietekmi, savukārt 18% neapņemas izteikt jebkādas prognozes.
- Nedaudz optimistiskāks ir sabiedrības viedoklis par nacionālās valūtas maiņas ietekmi uz situāciju Latvijā ilgākā laika posmā. 40% respondentu sagaida pozitīvu ietekmi, taču tikpat liela daļa jeb 38% saglabā skeptisko attieksmi arī attiecībā uz iespējamo situācijas attīstību ilgākā laika periodā.
- Izplatītāko priekšstatu noturīgums saglabājas:
 - Galvenie cilvēku negatīvie priekšstati par pāreju uz eiro joprojām balstās pārliecībā, ka eiro ieviešanas izmaksas tiks iekļautas cenās un tās segs iedzīvotāji (81% respondentu) un ka pāreja no latiem uz eiro nozīmē daļas no Latvijas valstiskās identitātes zaudēšanu (74%).
 - Vairākums jeb 85% aptaujāto uzsver, ka pāreja nemazinās cilvēku aizbraukšanu no Latvijas.
 - Divas trešdaļas jeb 65% iedzīvotāju norāda, ka kopumā pāreja uz eiro viņiem personīgi nav radījusi neērtības.

- Vērtējot pārejas ietekmi uz cenām, 2014.g. februārī vairākums sabiedrības jeb 81% ir pārliecināti, ka tā ir veicinājusi preču un pakalpojumu cenu pieaugumu (līdzīgi, 2013.g. jūlija – decembra periodā iedzīvotāju pārliecība par sagaidāmu preču un pakalpojumu cenu pieaugumu bija vidēji 80%).
- Pamatojot viedokli par cenu pieaugumu, biežāk minētie argumenti ir izdevumu pieaugums ikdienas precēm un pakalpojumiem kopumā (62%), augušas cenas atsevišķiem produktiem (51%) vai pakalpojumiem (44%), ir sajūta, ka kopumā cenas ir augušas - 41%, par cenu pieaugumu runā draugi un paziņas - 27%.
- 62% norāda, ka viņu ikdienas izdevumi un tēriņi ir palielinājušies (26% - nav mainījušies).
- Kopumā pāreja tiek novērtēta kā ērta (23% ļoti ērta un 47% diezgan ērta). Par galveno ērtu pāreju nodrošinošo faktoru 82% atzīst naudas automātisku konvertāciju bankas kontā (vienlīdz lielā mērā gan atbalstītāju, gan noliedzēju grupās). 41% norāda, ka bija pieejama informācija par pareizu rīcību, aptuveni trešdaļa uzsvēra bankomātu, internetbankas darbību un banku un citu iestāžu pakalpojumu pieejamību bez būtiskiem pārtraukumiem.
- Galvenās neērtības, ar kurām iedzīvotājiem ir nācies saskarties pārejas laikā – grūti orientēties jaunās naudas vērtībā (50%) vai skaitīt jauno naudu (34%), kā arī tas, ka eiro nauda ir smagāka (32%), rindas veikalos (20%) vai bankās (11%).
- Saskaņā ar 2014.gada februāra aptaujas datiem vairākumam jeb 79% respondentu šobrīd nav kādu būtisku problēmu vai neskaidrību saistībā ar eiro lietošanu. Savukārt, katrs piektais aptaujas dalībnieks (21% no visiem respondentiem) atzīst, ka saistībā ar eiro lietošanu izjūt kādas neērtības vai ir palikušas kādas neskaidrības – galvenokārt jau pieminētās grūtības orientēties naudas vērtībā, atpazīt un skaitīt monētas, to svars.
- Komunikācijas aktivitāšu pamanāmības līmenis 2014.gada februārī ir 72% (89% 2013.gada decembrī, 81% - novembrī, 79% - oktobrī un septembrī), galvenokārt saistībā ar eiro naudas izskatu un drošības pazīmēm.

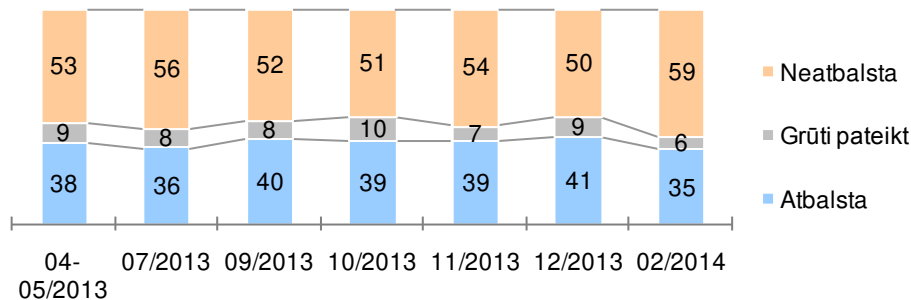
Galvenie rezultāti

Attieksme pret eiro ieviešanu

Kāds ir Jūsu personiskais viedoklis – vai Latvijai vajadzēja pāriet uz eiro no 2014.gada 1.janvāra?

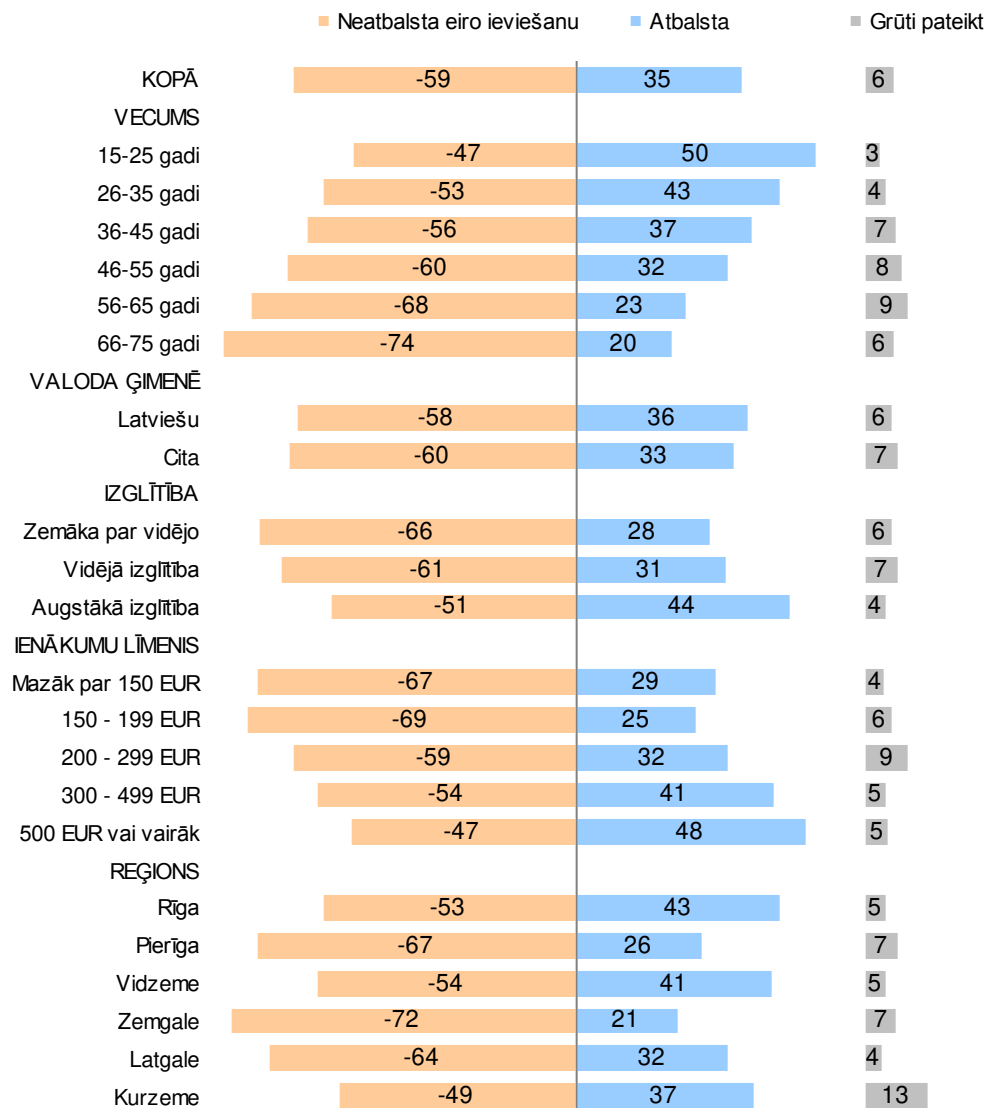

Bāze: visi respondenti (N=1000)

Attieksme pret eiro ieviešanu sociāli demogrāfiskajās grupās

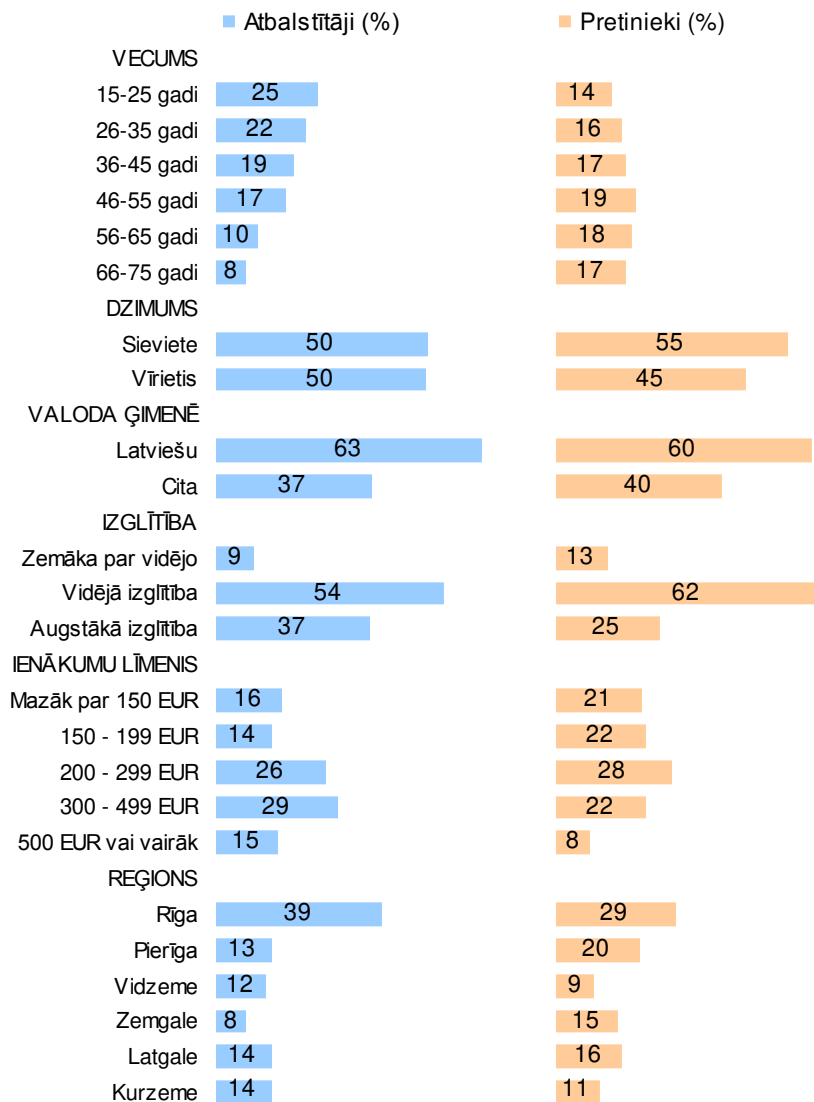
Kāds ir Jūsu personiskais viedoklis – vai Latvijai vajadzēja pāriet uz eiro no 2014.gada 1.janvāra?

Bāze1: visi respondenti (N=1000)

Bāze2: respondenti apakšgrupās

Atbalstītāju un pretinieku sociāli demogrāfiskais profils

Bāze: atbalstītāji - tie, kuri atbalsta eiro ieviešanu no 01.01.2014 (N= 338)

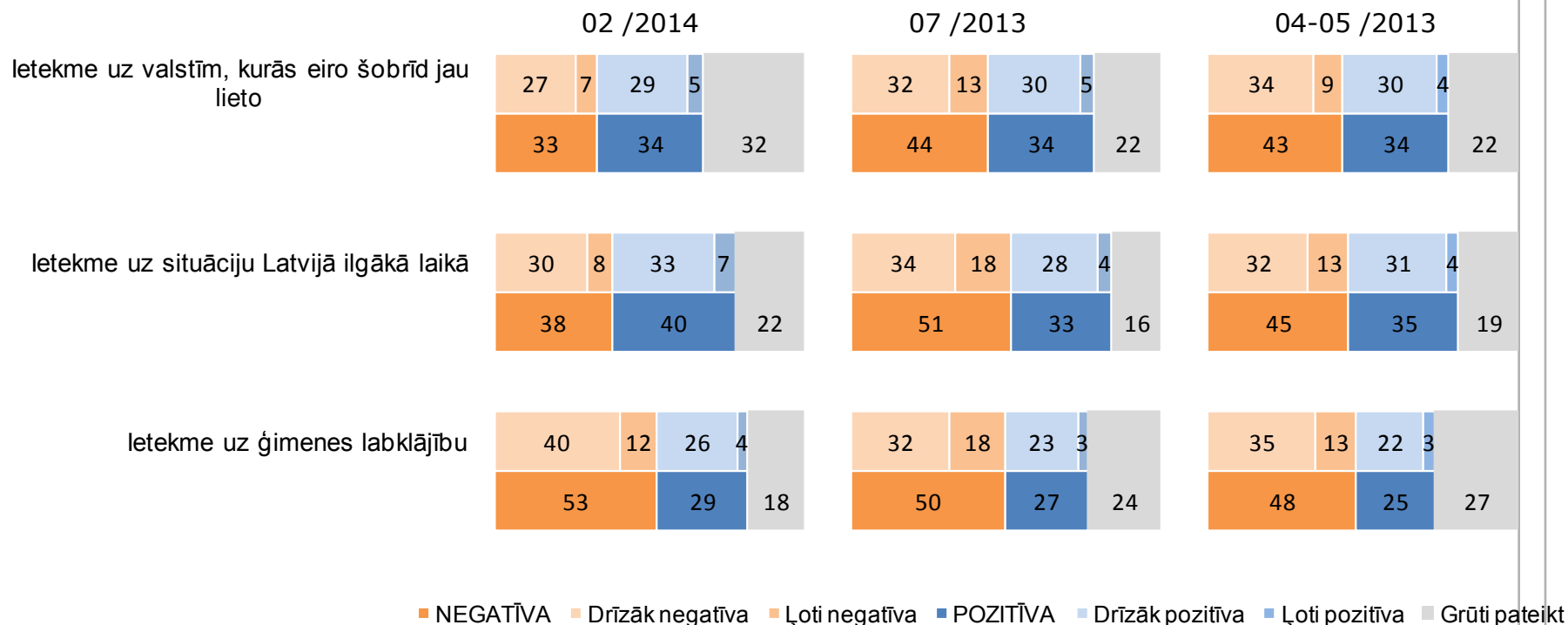
Bāze: pretinieki - tie, kuri neatbalsta eiro ieviešanu (N= 599)

Priekšstati par eiro ieviešanas ietekmi

Kā, Jūsaprāt, pāreja uz eiro ietekmēs Jūsu un Jūsu ģimenes labklājību?

Kā Jūs domājat, kā eiro ieviešana ietekmēs situāciju Latvijā ilgākā laika posmā?

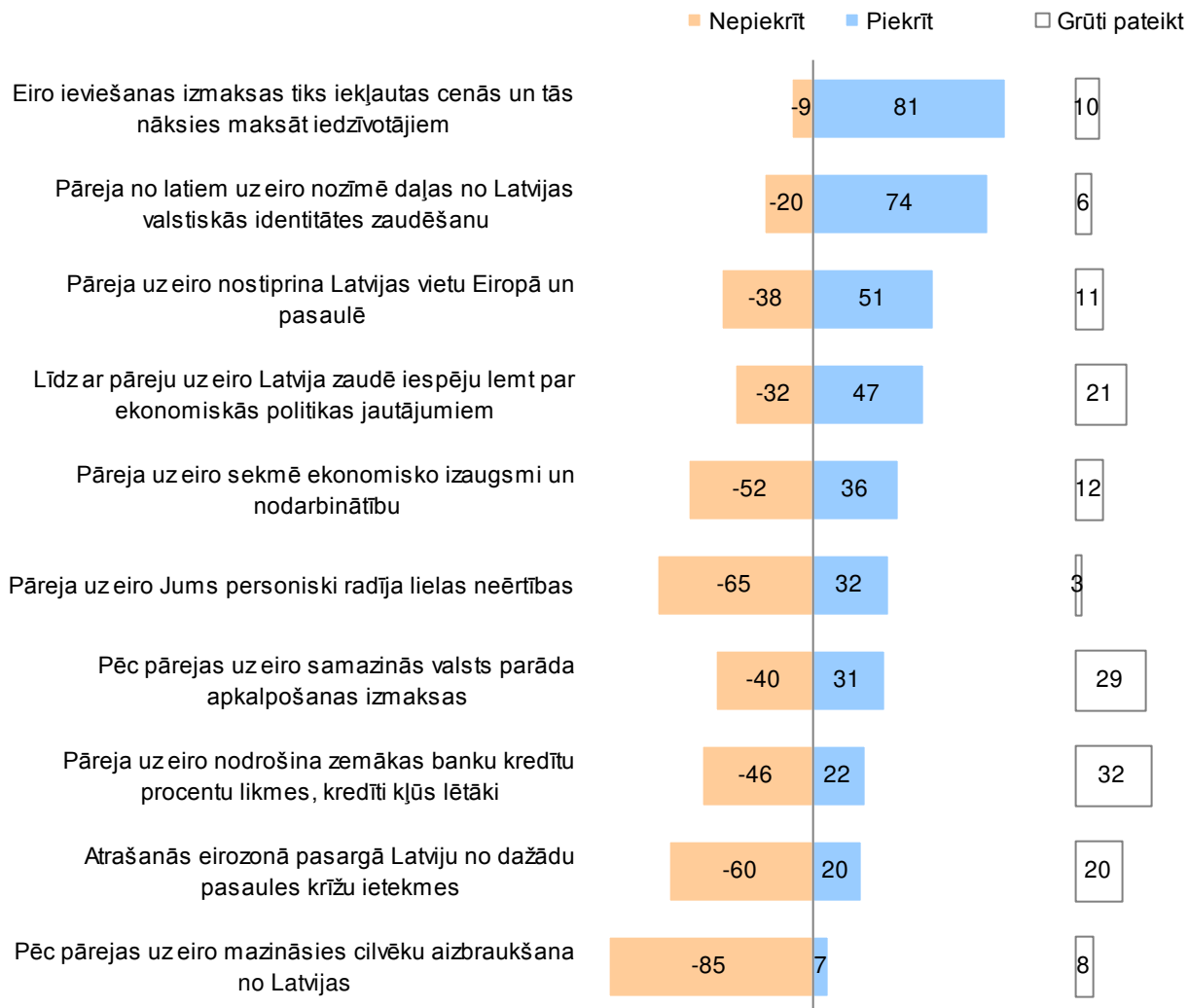
Kā, Jūsaprāt, pāreja uz eiro ietekmēja valstis, kurās eiro šobrīd jau lieto?

Bāze: visi respondenti (N=1000)

Sabiedrības priekšstati

Lūdzu, pasakiet par katru izteicienu, vai Jūs tam piekrītat pilnībā, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nemaz nepiekrītat?

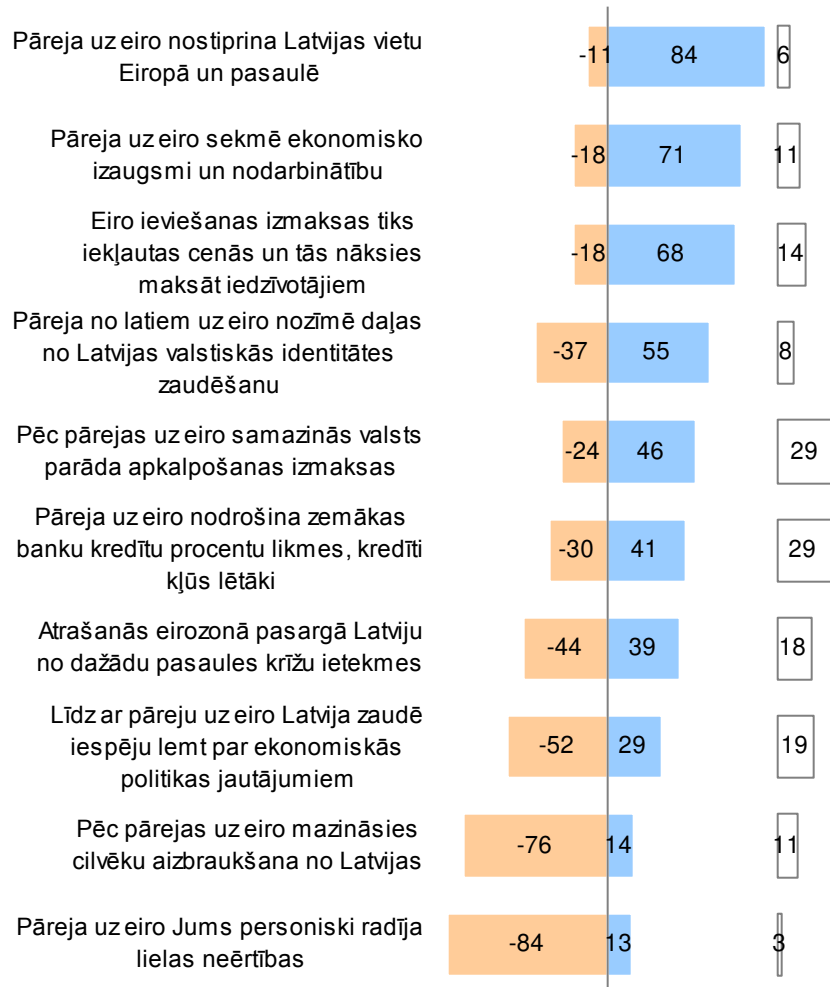

Bāze: visi respondenti (N=1000)

Priekšstati eiro atbalstītāju un pretinieku grupās

ATBALSTĪTĀJI (%)

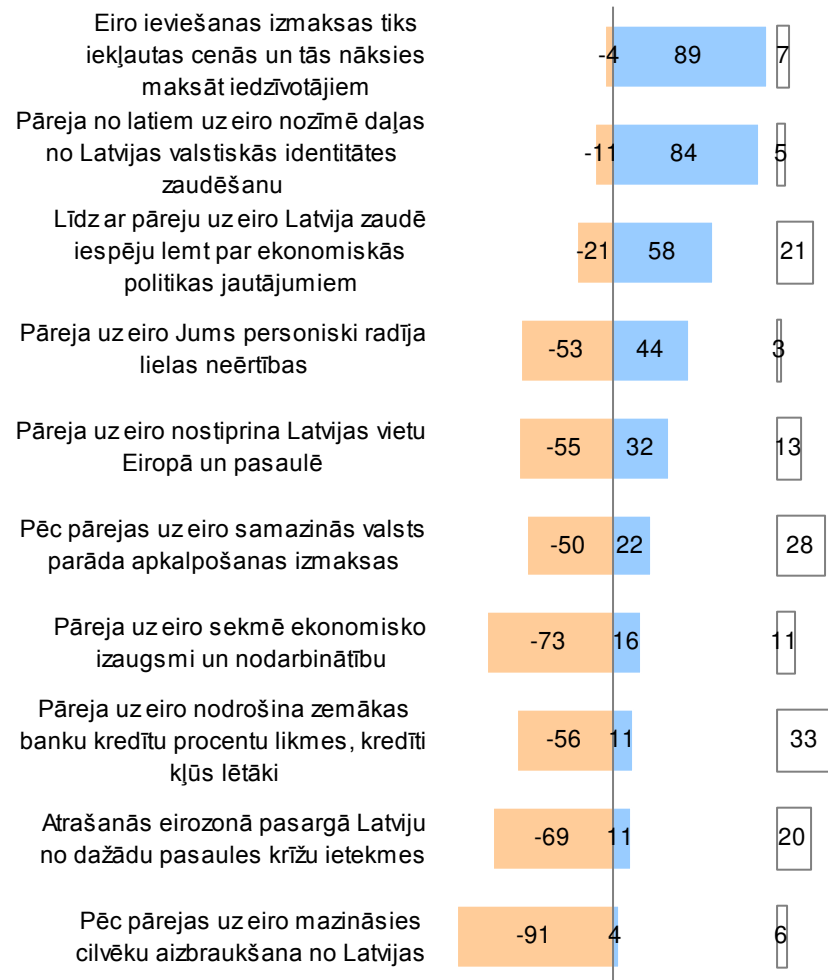
■ Nepiekrīt ■ Piekrīt □ Grūti pateikt

Bāze: tie, kuri ir atbalsta eiro ieviešanu no 01.01.2014 (N=338)

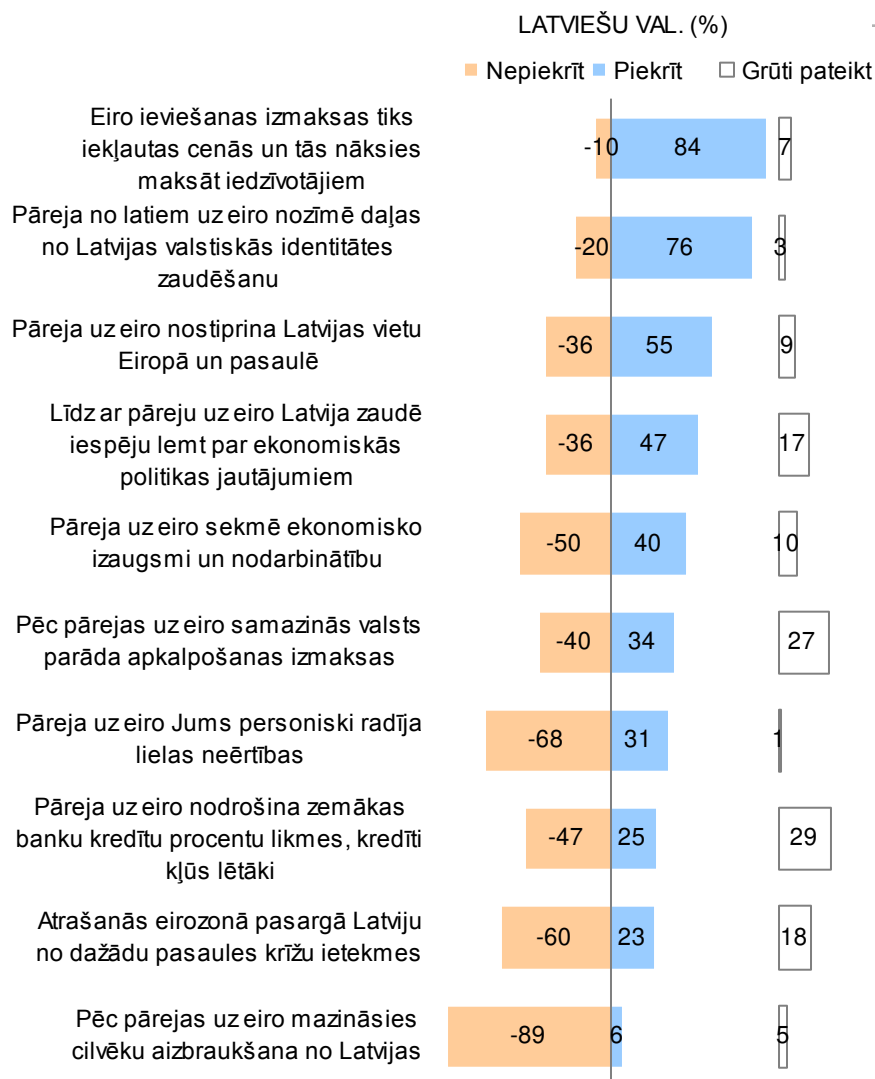
PRETINIEKI (%)

■ Nepiekrīt ■ Piekrīt □ Grūti pateikt

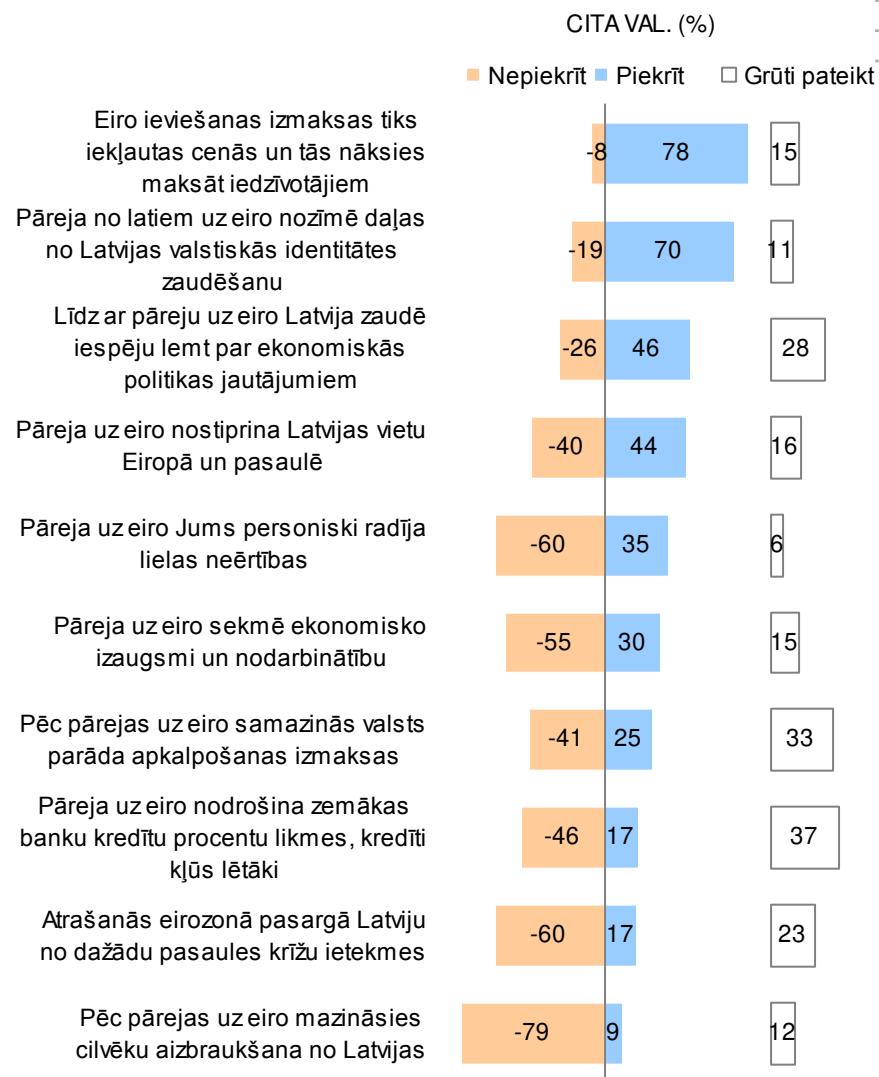

Bāze: tie, kuri neatbalsta eiro ieviešanu (N=599)

Priekšstati valodu grupās (galvenā valoda ģimenē)

Bāze: ģimenē galvenā valoda ir latviešu (N=619)

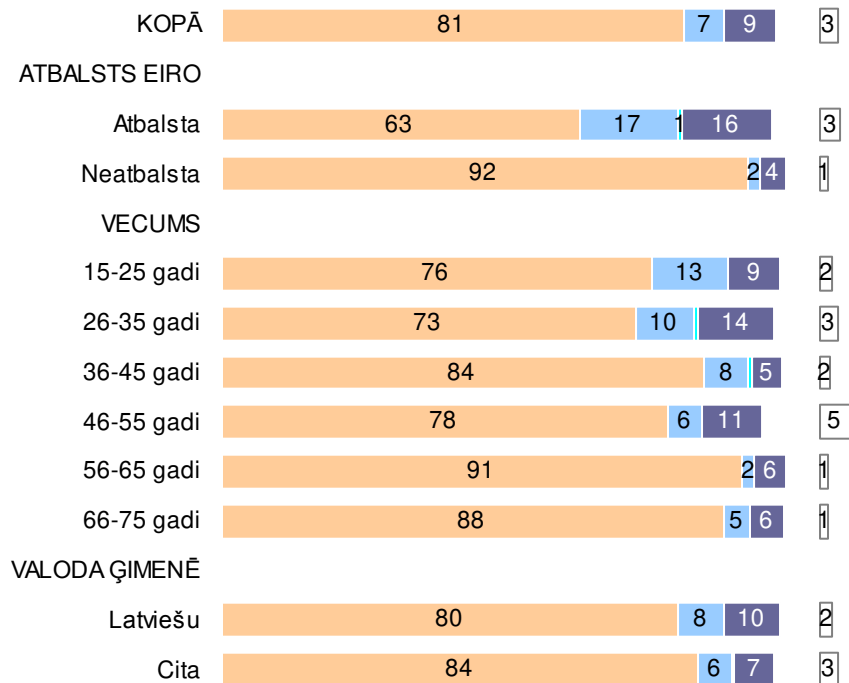

Bāze: ģimenē ir cita galvenā valoda (N=381)

Ietekme uz cenām

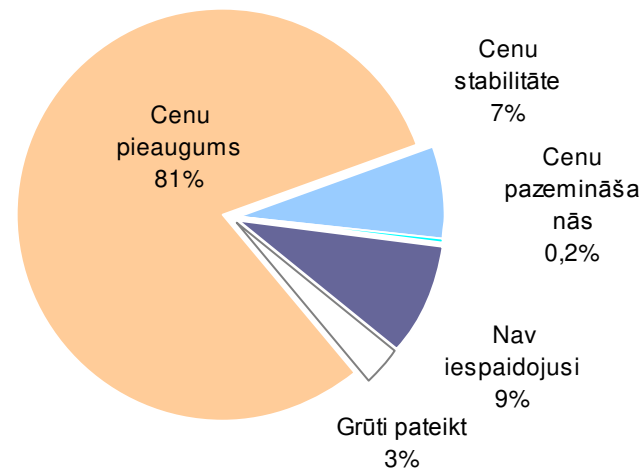
Kā, Jūsaprāt, pāreja uz eiro ir ietekmējusi preču un pakalpojumu cenas Latvijā? Vai tā sekmēja cenu stabilitāti, pieaugumu vai pazemināšanos?

■ Cenu pieaugums
 ■ Stabilitāte
 ■ Pazemināšanās
 ■ Nav iespaidojusi cenas
 Grūti pateikt

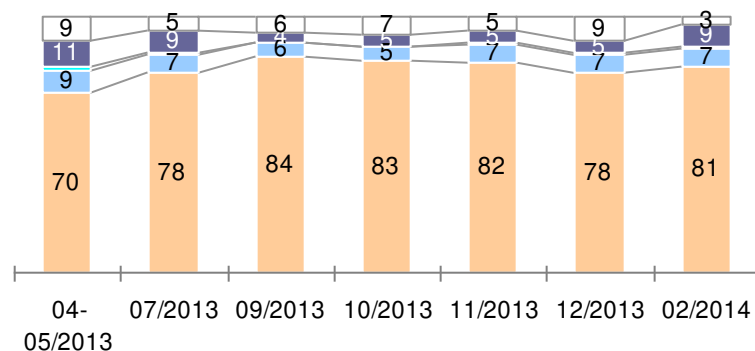

Bāze1: visi respondenti (N=1000)

Bāze2: respondenti apakšgrupās

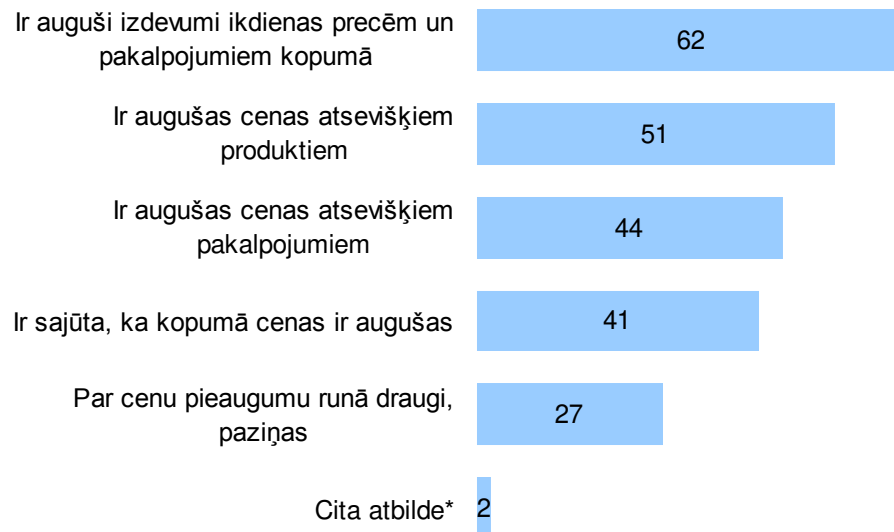

Ietekme uz cenām

Cenu pieauguma argumentācija

Kāpēc Jūs uzskatāt, ka pāreja uz eiro ir radījusi cenu pieaugumu?

* *Citas atbildes:*

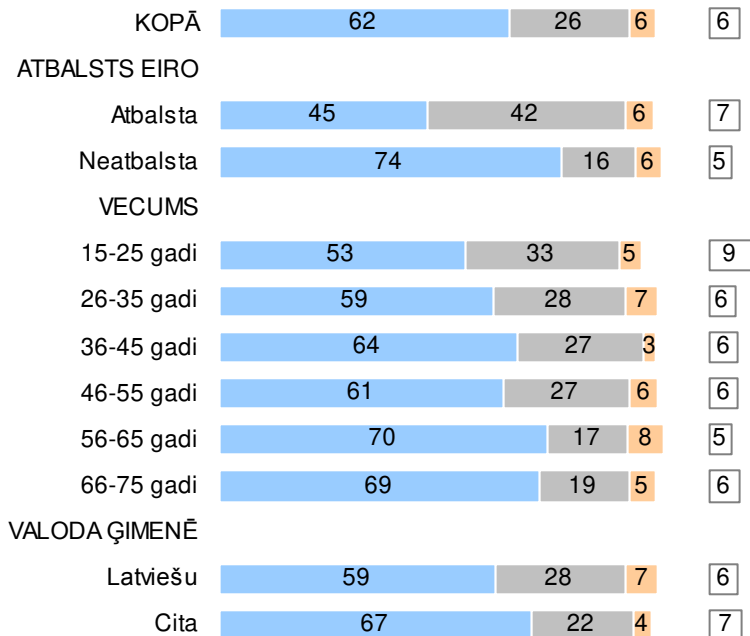
- *Eiro naudas pirktspēja ir zema*
- *Ikdienas tēriņiem ir cēlušās cenas u.tml.*

Bāze: tie, kuri uzskata, ka cenas ir augušas (N=821)

Ietekme uz ikdienas tēriņiem

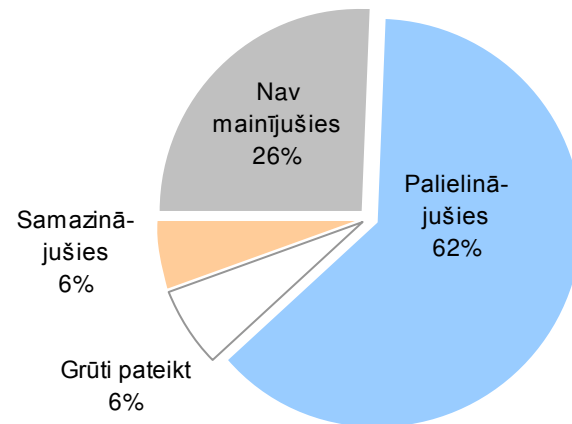
Vai saistībā ar pāreju uz eiro Jūsu ikdienas tēriņi ir palielinājušies, samazinājušies vai arī nav mainījušies?

■ Palielinājušies ■ Nav mainījušies ■ Samazinājušies □ Grūti pateikt

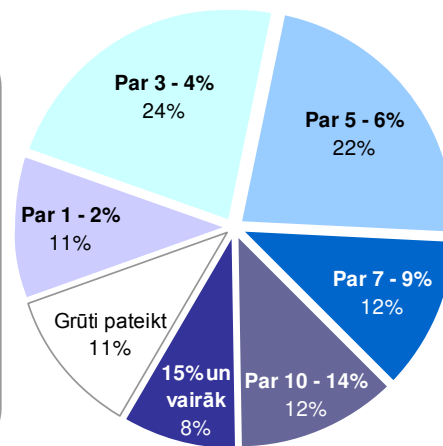

Bāze1: visi respondenti (N=1000)

Bāze2: respondenti apakšgrupās

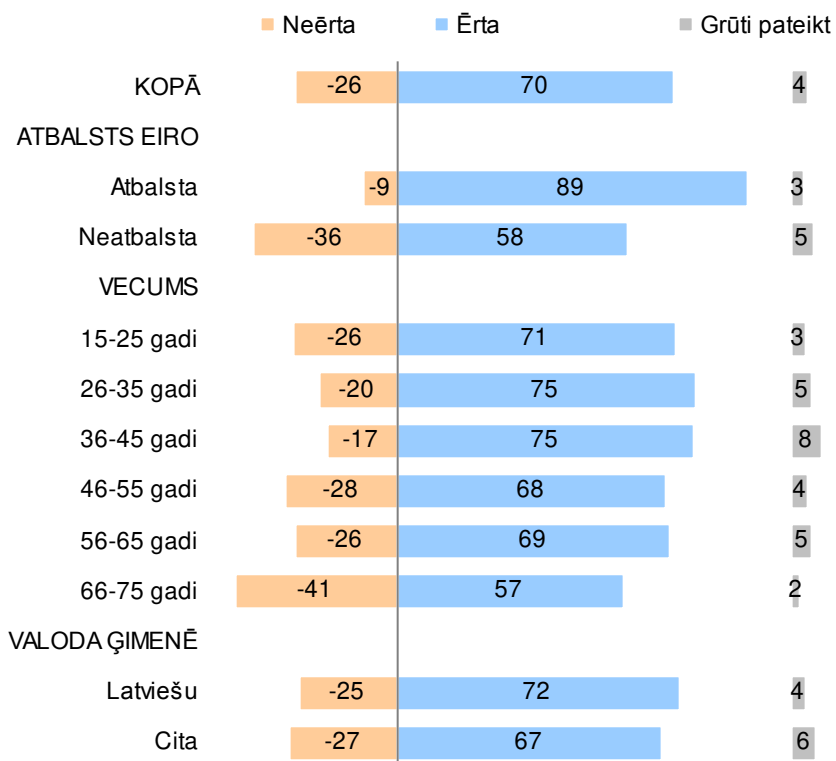
Par cik procentiem, Jūsaprāt, ir palielinājušies Jūsu ikdienas izdevumi saistībā ar pāreju uz eiro?

Bāze: tie, kuru norāda, ka viņu ikdienas tēriņi ir palielinājušies (N=628)

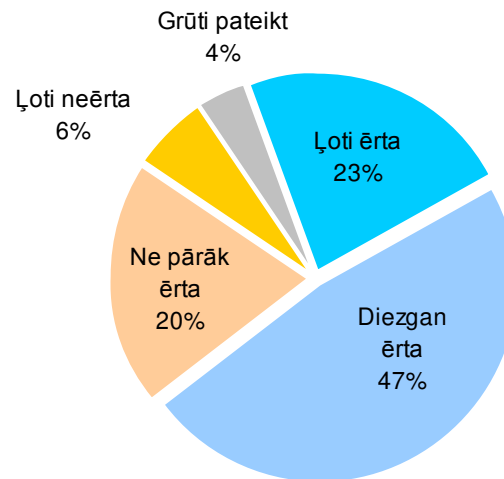
Pārejas procesa novērtējums

Kā Jūs vērtējat – cik ērta vai neērta Jums personīgi bija pāreja uz eiro?

Bāze1: visi respondenti (N=1000)

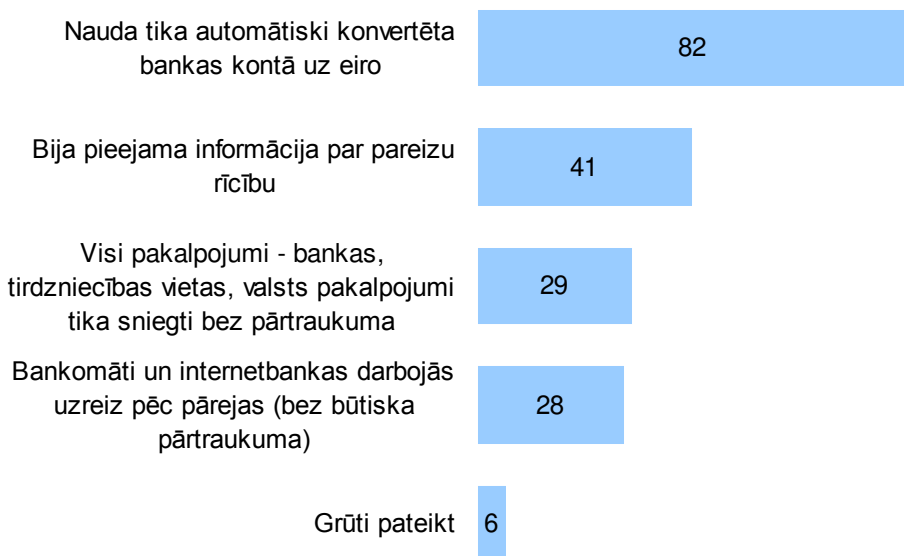
Bāze2: respondenti apakšgrupās

Bāze: visi respondenti (N=1000)

Pārejas process: veiksmes faktori un neērtības

Lūdzu, pasakiet, kuri no šiem nosacījumiem, Jūsaprāt, veicināja iespējami ērtu pāreju uz eiro?

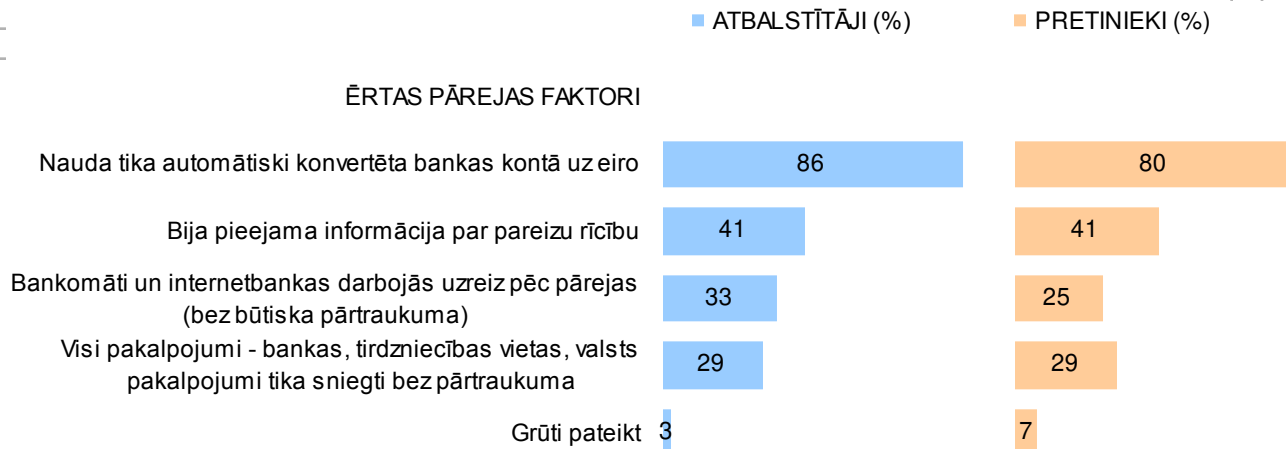
Ar kādām neērtībām Jūs saskārāties pārejas laikā?

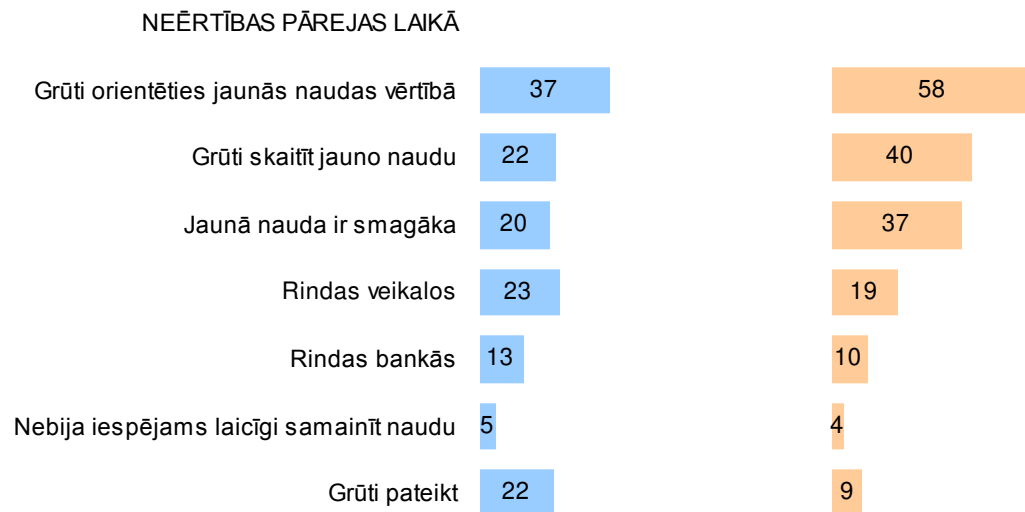
Bāze: visi respondenti (N=1000)

Ērtas pārejas faktori un neērtības atbalstītāju un pretinieku vērtējumā

Lūdzu, pasakiet, kuri no šiem nosacījumiem, Jūsprāt, veicināja iespējami ērtu pāreju uz eiro?

Ar kādām neērtībām Jūs saskārāties pārejas laikā?

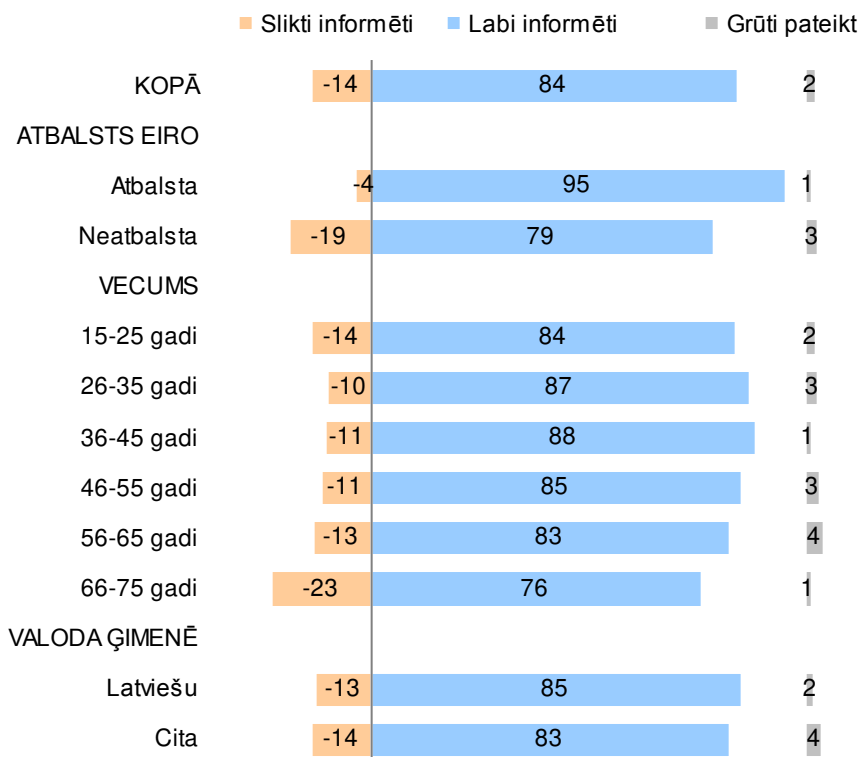

Bāze: atbalstītāji - tie, kuri atbalsta eiro ieviešanu no 01.01.2014 (N= 338)

Bāze: pretinieki - tie, kuri neatbalsta eiro ieviešanu (N= 599)

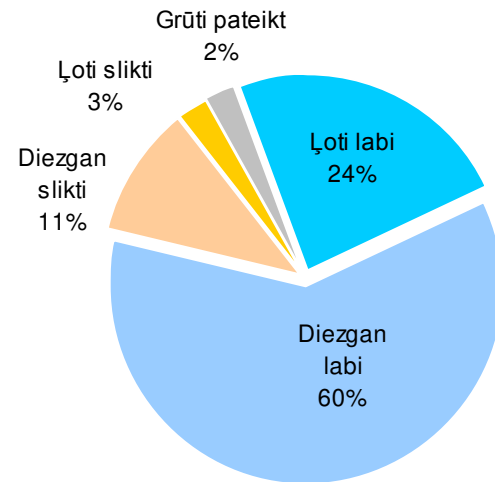
Informētība par eiro ieviešanu

Cik labi vai slikti Jūs jūtaties informēti par jautājumiem, kas saistīti ar pāreju uz eiro?

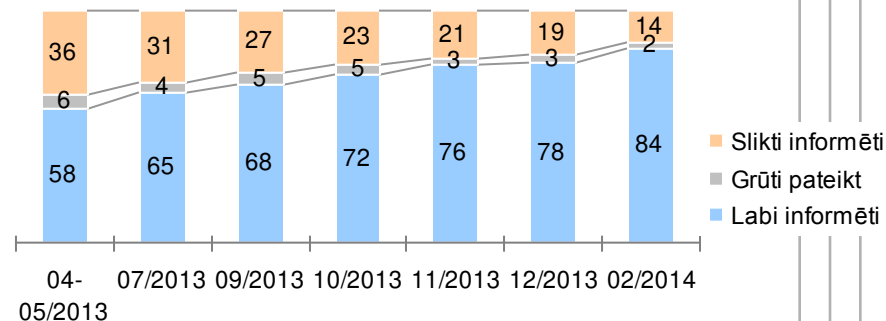
Bāze1: visi respondenti (N=1000)

Bāze2: respondenti apakšgrupās

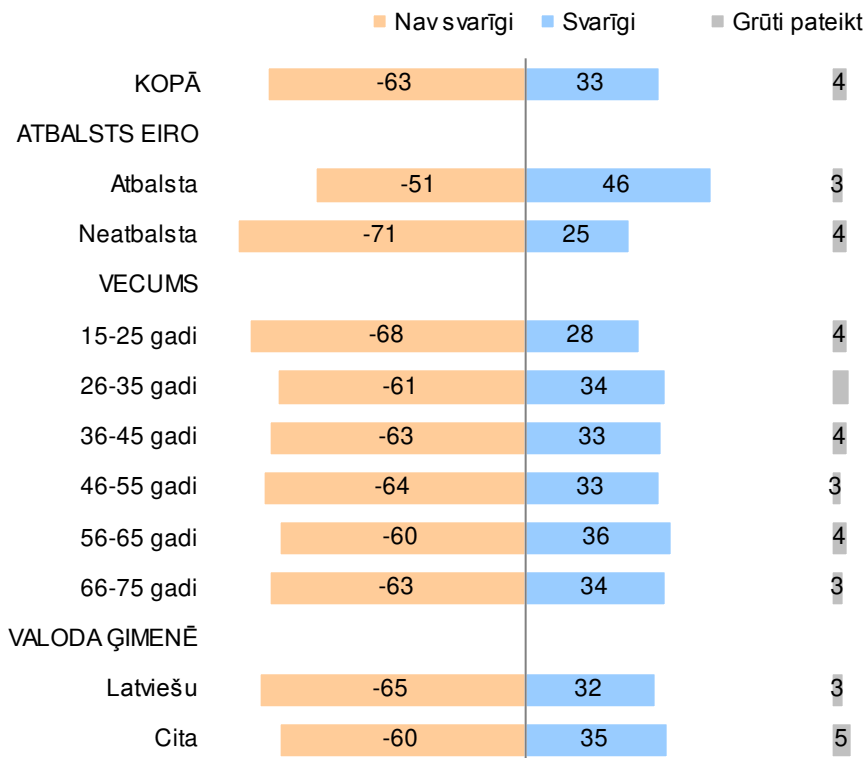
Bāze: visi respondenti (N=1000)

Subjektīvās informētības pieaugums

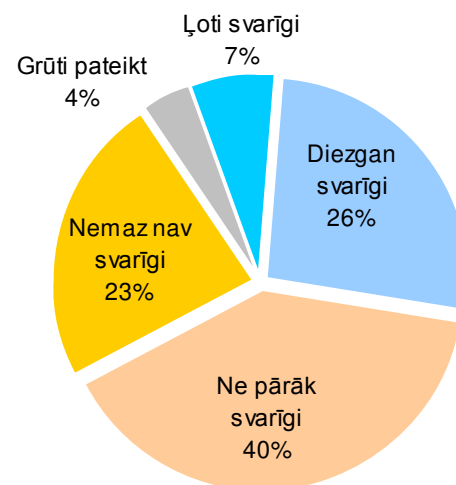
Eiro ieviešanas jautājumu svarīgums

Cik svarīgi vai aktuāli Jums personīgi šobrīd ir jautājumi, kas saistīti ar eiro ieviešanu Latvijā?

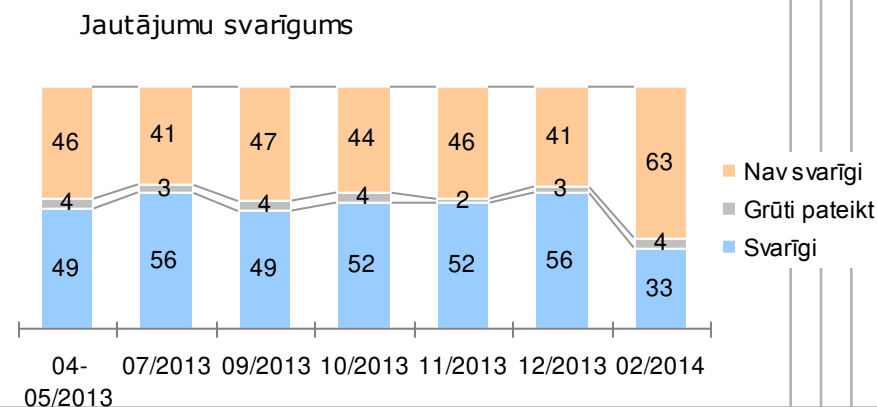

Bāze1: visi respondenti (N=1000)

Bāze2: respondenti apakšgrupās

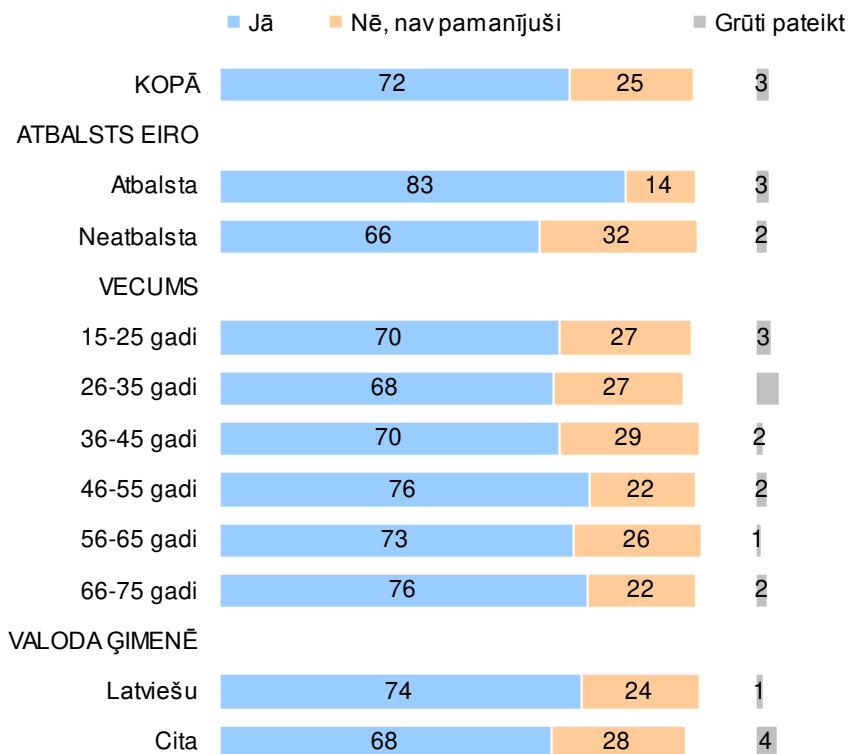

Bāze: visi respondenti (N=1000)

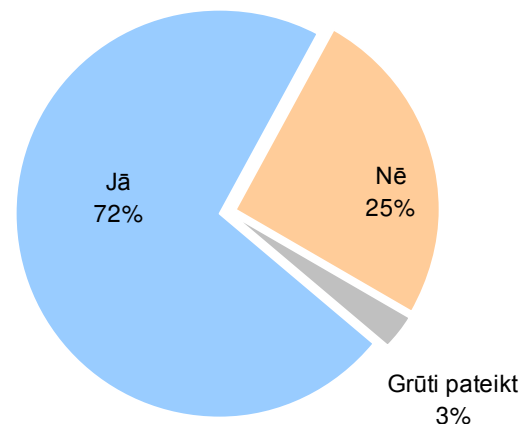
Komunikācija: kampaņas pamanāmība

Vai pēdējo nedēļu laikā esat pamanījuši kādu komunikācijas kampaņu medijos saistībā ar eiro?

Bāze1: visi respondenti (N=1000)

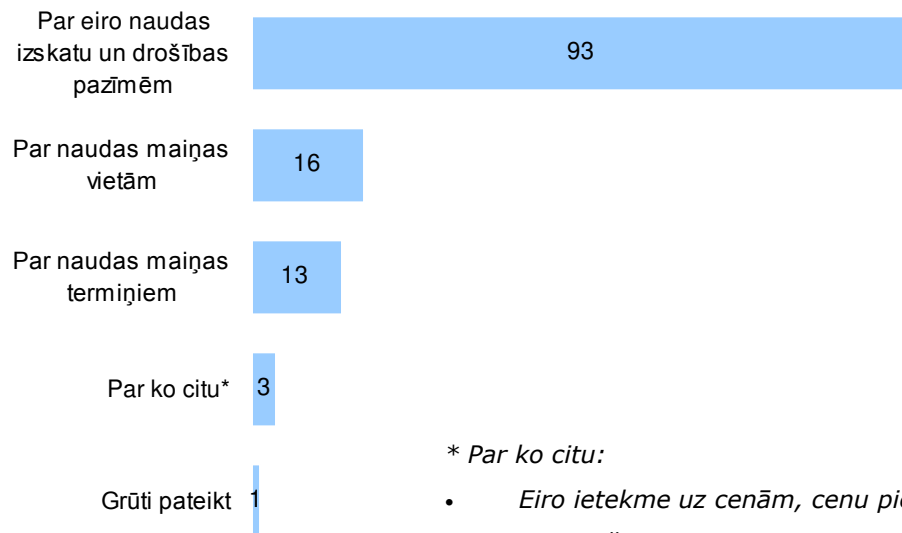
Bāze2: respondenti apakšgrupās

Bāze: visi respondenti
(N=1000)

Komunikācija: kampaņas vēstījums

Par ko tika runāts vai kāda informācija sniegta šajā komunikācijas kampaņā?

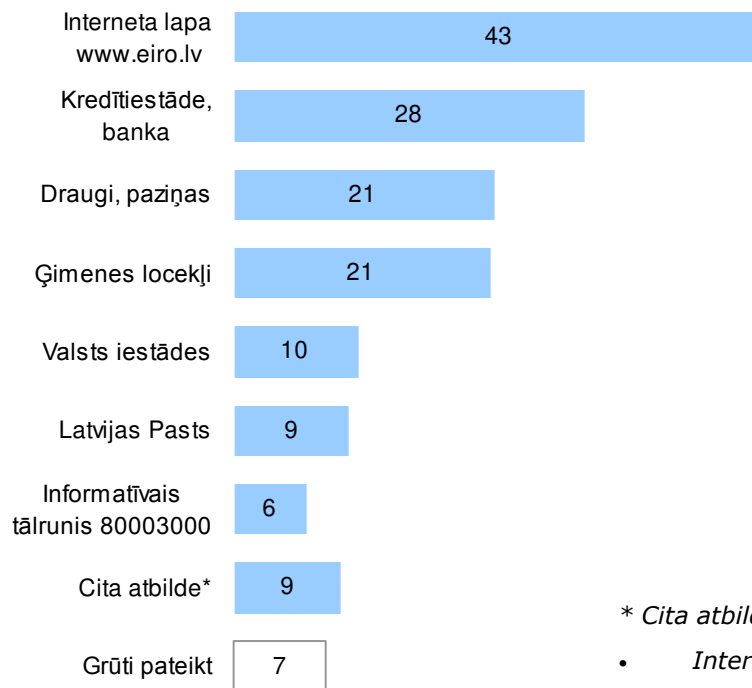
* Par ko citu:

- Eiro ietekme uz cenām, cenu pieaugums
- Par drošības pasākumiem, kuri jāievēro
- Gan vietējās, gan ārzemju eiro naudas vizuālo izskatu
- Par godīgu eiro ieviešanu

Bāze: tie, kuri pamanījuši kampaņu
(N=719)

Iespējamie papildu informācijas avoti

Ja Jūs vēlētos iegūt papildu informāciju par eiro, kam Jūs to vaicātu vai kur to meklētu?

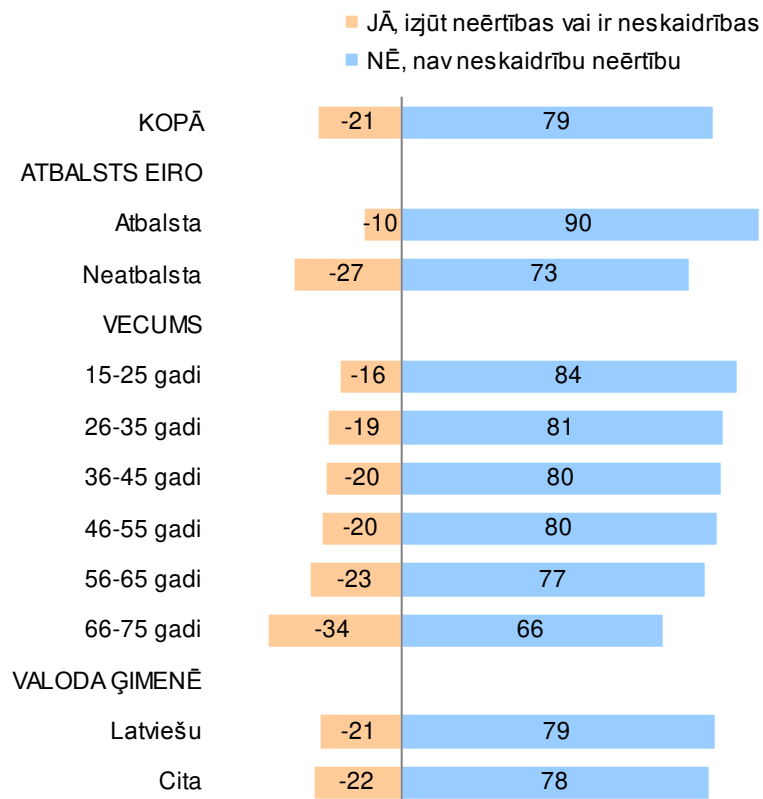
* Cita atbilde:

- Interneta resursi
- Masu saziņas līdzekļi – TV, prese, radio
- Citur (veikals, bibliotēka u.tml.)
- Uzziņu tālruni (1188 u.tml.)

Bāze: visi respondenti (N=1000)

Eiro lietošanas neērtības

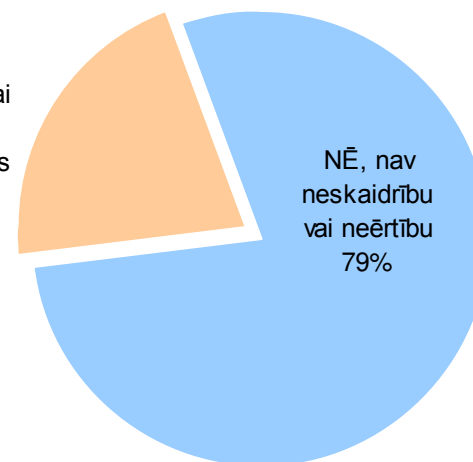
Vai saistībā ar eiro lietošanu Jūs šobrīd izjūtat kādas neērtības vai arī Jums ir vēl kādas neskaidrības?

Bāze1: visi respondenti (N=1000)

Bāze2: respondenti apakšgrupās

JĀ, izjūt kādas neērtības vai ir neskaidrības
21%

Bāze: visi respondenti (N=1000)

Eiro lietošanas neērtības, neskaidrības

Kas tieši rada neērtības vai kādas ir neskaidrības?

- Lielākās neērtības un nepatiku respondentiem sagādā eiro monētas, jo viņiem ir grūti atpazīt monētas nominālvērtību un saskaitīt, kā arī tās ir smagas un lielas
 - *Grūti atpazīt nominālu/ neatšķiru un jaucu dažas monētas*
 - *Monētas ir lielas, neērtas un smagas (tieši centi).*
 - *Grūti saskaitīt monētas, lielumi nesamērīgi monētām*
 - *Liela izmēra monētas, nepierasta izmēra, liels apjoms kopā*
 - *Nepārzinu citu valstu eiro monētas*
- Respondenti akcentē, ka pašlaik ar grūtībām orientējas un “nejūt” naudas vērtību, līdz ar to kļūdās
 - *Grūti orientēties jaunajā naudā. Grūti to veikalā skaitīt.*
 - *Nevaru pierast pie jaunās naudas. Grūti orientēties jaunās naudas vērtībā, tā ātri iztērējas*
 - *Nevar uzreiz saskaitīt cenas, nevar saprast vai ir dārgs vai lēts*
 - *Nauda šķiet bezvērtīga*
 - *Neprotu apieties ar jauno naudu, grūti izprasts tās vērtību, ātrumā rēķinot kļūdos*
 - *Līdz šim pārvēršu cenas latos*
 - *Neorientējos "eiro" cenās, skatos uz "Ls"*
- Tiek minēta arī nepatika pret eiro kā naudu kopumā, kā arī pret eiro banknotēm – to dizainu un kvalitāti. Bažas rada eiro naudas zīmēs iestrādātā drošības sistēma pret viltojumiem un cilvēku spēja atpazīt viltojumus
 - *Vienkārši eiro nepatīk*
 - *Baidos no tā, ko runā par viltotu naudu. Nemācēšu atšķirt viltojumu*
 - *Neredzu drošības pazīmes un neprotu noteikt, vai nauda ir īsta*
 - *Nepatīk, ka papīra banknotes ir plānas, bet monētas smagas*
 - *Sliktākas kvalitātes papīra nauda (burzās)*
- Neērtības sagādā “jaunās” naudas izmērs un tas, ka respondenti nav pie tās pieraduši, bet lati joprojām patīk labāk
 - *Nauda ir lielāka, nav drošas sajūtas pret viltojumiem*
 - *Lielāks banknošu izmērs jāgādā jauni naudas maki, grūti skaitīt banknotes*

Izlases struktūra

		Svērti %	Svērts skaits	Nesvērti %	Nesvērts skaits
Reģions	Rīga	32,1%	321	32,4%	324
	Pierīga	17,8%	178	19,0%	190
	Vidzeme	10,2%	102	11,0%	110
	Zemgale	12,3%	123	11,5%	115
	Latgale	14,7%	147	15,1%	151
	Kurzeme	12,9%	129	11,0%	110
Dzimums	Sieviete	53,3%	533	55,8%	558
	Vīrietis	46,7%	467	44,2%	442
Vecums	15-25 gadi	17,1%	171	15,9%	159
	26-35 gadi	17,6%	176	14,1%	141
	36-45 gadi	17,6%	176	17,4%	174
	46-55 gadi	18,7%	187	21,1%	211
	56-65 gadi	15,7%	157	15,6%	156
	66-75 gadi	13,3%	133	15,9%	159
Valoda ģimenē	Latviešu	61,0%	610	61,9%	619
	Cita	39,0%	390	38,1%	381
KOPĀ		100,0%	999	100,0%	1000

		Svērti %	Svērts skaits	Nesvērti %	Nesvērts skaits
Dzīvesvieta	Rīga	32,1%	321	32,4%	324
	Citas republikas nozīmes pilsētas	19,8%	198	19,0%	190
	Citas apdzīvotas vietas	48,1%	480	48,6%	486
Izglītība	Zemāka par vidējo	11,5%	115	11,1%	111
	Vidējā izglītība	59,8%	597	60,5%	604
	Augstākā izglītība	28,7%	286	28,4%	284
Ienākumu līmenis	Mazāk par 100 Ls	17,4%	174	17,1%	171
	100 - 149 Ls	17,5%	175	17,5%	175
	150 - 199 Ls	26,3%	262	26,9%	269
	200 - 299 Ls	22,4%	223	22,6%	226
	300 Ls vai vairāk	10,0%	100	9,4%	94
	NA, grūti pateikt	6,5%	65	6,5%	65
KOPĀ		100,0%	999	100,0%	1000